Vlaamse Regering

Besluit van de Vlaamse Regering betreffende het lokaal sociaal beleid, vermeld in artikels 2, 9 tot en met 11, 17, 19 en 26 van het decreet van 9 februari 2018 betreffende het lokaal sociaal beleid

DE VLAAMSE REGERING,

Gelet op de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, artikel 20, gewijzigd bij de bijzondere wet van 16 juli 1993;

Gelet op het decreet van 8 juli 2011 houdende regeling van de begroting, de boekhouding, de toekenning van subsidies en de controle op de aanwending ervan, en de controle door het Rekenhof, artikel 57;

Gelet op het decreet van 9 februari 2018 betreffende het lokaal sociaal beleid, artikel 10, 11, §1 en §2, derde lid, artikel 17, artikel 19, eerste lid, en artikel 26;

Gelet op het akkoord van de minister van Begroting, gegeven op 10 juli 2018;

Gelet op het advies van de Strategische Adviesraad voor het Vlaamse Welzijns-, Gezondheids- en Gezinsbeleid, gegeven op XXX;

Gelet op het advies nr. XXX van de Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer, gegeven op XXX;

Gelet op advies XXX van de Raad van State, gegeven op XXX, met toepassing van artikel 84, §1, eerste lid, 2°, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State;

Overwegende het besluit van de Vlaamse Regering van 13 januari 2006 betreffende de boekhouding en het financieel verslag voor de voorzieningen in bepaalde sectoren van het beleidsdomein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin;

Op voorstel van de Vlaamse minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin;

Na beraadslaging,

BESLUIT:

Hoofdstuk 1. Definities

Artikel 1. In dit besluit wordt verstaan onder:

1° algemene verordening gegevensbescherming: verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van richtlijn 95/46/EG;

2° basiswerker: een medewerker van een kernactor van het samenwerkingsverband geïntegreerd breed onthaal;
3° decreet van 9 februari 2018: het decreet van 9 februari 2018 betreffende het lokaal sociaal beleid;
4° gebruiker: iedere natuurlijke persoon die een beroep doet of kan doen op het samenwerkingsverband geïntegreerd breed onthaal;
5° kernactor: het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn, het erkende centrum voor algemeen welzijnswerk, vermeld in artikel 7 van het decreet van 8 mei 2009 betreffende het algemeen welzijnswerk, en de erkende diensten maatschappelijk werk van de ziekenfondsen, vermeld in artikel 14 van het Woonzorgdecreet van 13 maart 2009, die samenwerken binnen het samenwerkingsverband geïntegreerd breed onthaal;
6° minister: de Vlaamse minister, bevoegd voor de bijstand aan personen;
7° samenwerkingsverband geïntegreerd breed onthaal: het samenwerkingsverband, vermeld in artikel 9, tweede lid, van het decreet van 9 februari 2018 betreffende het lokaal sociaal beleid;
8° verwerken: het uitvoeren van een verwerking, zoals gedefinieerd in artikel 4, 2) van de algemene verordening gegevensbescherming.

Hoofdstuk 2. Lokaal sociaal beleid in Brussel-Hoofdstad

Art. 2. Om de doelstellingen van het decreet van 9 februari 2018 te realiseren in het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad sluit de minister een convenant met de Vlaamse Gemeenschapscommissie voor de duurtijd van vijf jaar.

Hoofdstuk 3. Toegankelijke sociale hulp- en dienstverlening en onderbescherming aanpakken

Art. 3. Overeenkomstig artikel 9 van het decreet van 9 februari 2018 bouwt het lokaal bestuur een Sociaal Huis uit. Dat Sociaal Huis heeft minstens een informatie-, loket- en onthaalfunctie voor het aanbod van lokale sociale hulp- en dienstverlening.

De informatie- en loketfunctie van het Sociaal Huis wordt gerealiseerd door minstens een gezamenlijk loket op te richten dat op een geïntegreerde wijze toegang verleent tot de sociale dienstverlening van het lokaal bestuur.

De onthaalfunctie wordt gerealiseerd in afstemming met de kernactoren binnen het samenwerkingsverband geïntegreerd breed onthaal.

Art. 4. Het samenwerkingsverband geïntegreerd breed onthaal vervult de volgende functies:
1° proactieve acties opzetten: opzetten van gezamenlijke acties waarbij het samenwerkingsverband zelf het initiatief neemt om contact te zoeken met kwetsbare personen met als doel ervoor te zorgen dat die personen rechten krijgen en zorg en ondersteuning ontvangen;
2° de hulpvraag beluisteren en verhelderen vanuit een breed generalistisch perspectief: samen met de gebruiker de hulpvraag contextualiseren, de problemen inventariseren en in kaart brengen om een beter zicht te krijgen op de aard van de problemen, de gebruiker inzicht geven in zijn situatie en alle oplossingsalternatieven verkennen;
3° rechten van de gebruikers verkennen en gebruikers proactief informeren over hun sociale grondrechten;
4° objectieve en transparante informatie verstrekken over het volledige aanbod van de lokale sociale hulp- en dienstverlening: individueel en op maat gepaste informatie verstrekken in het kader van de hulp- en dienstverlening;
5° oriënterend advies verstrekken: de gebruiker objectief en transparant informeren en voorlichten, rekening houdend met zijn persoonlijke situatie; oplossingsperspectieven, keuzemogelijkheden en gedragsalternatieven

aanreiken, zodat de gebruiker over meer kennis beschikt en een weloverwogen keuze kan maken. Het aanbod wordt verhelderd, zodat samen met de gebruiker bepaald kan worden welk hulpaanbod aangewezen is voor de hulpvraag;

6° rechten van de gebruikers realiseren: gebruikers ondersteunen om hun sociale grondrechten maximaal te realiseren en waar nodig sociaal-administratieve hulp verstrekken;

7° neutraal naar de gepaste lokale sociale hulp- en dienstverlening doorverwijzen: gebruikers toeleiden naar de gepaste lokale sociale hulp- en dienstverlening van hun keuze;

8° het overzicht behouden op het hulpverleningstraject van de gebruiker, fungeren als terugvalbasis als de verdere hulp- en dienstverlening aan de gebruiker stopt, beschikbaar blijven voor verdere vragen van de gebruiker en bemiddelen tussen de gebruiker en andere lokale actoren bij onduidelijkheden of problemen;

9° drempels signaleren: drempels die de toegankelijkheid van lokale sociale hulp- en dienstverlening bedreigen en factoren die de onderbescherming versterken, signaleren aan de verschillende betrokken lokale actoren.

In het eerste lid wordt verstaan onder sociale grondrechten: de rechten, vermeld in artikel 23 en 24, §3, van de Grondwet.

Binnen het samenwerkingsverband geïntegreerd breed onthaal is elke kernactor verantwoordelijk om het onthaal als hulpverleningsvorm te organiseren. Elke kernactor realiseert het onthaal op een zodanige manier dat, in voorkomend geval, verder wordt gebouwd op de acties van de andere kernactoren en dat wordt vermeden dat een tweede onthaal dient te gebeuren bij een andere kernactor.

Art. 5. Het samenwerkingsverband geïntegreerd breed onthaal vertrekt vanuit het centrale werkingsprincipe van een gezamenlijke visie, gezamenlijke doelstellingen en concrete acties die passen binnen het lokaal sociaal beleid. De doelgroep en de basiswerkers worden actief betrokken bij de uitbouw van het hulpaanbod van het samenwerkingsverband geïntegreerd breed onthaal.

Het samenwerkingsverband geïntegreerd breed onthaal hanteert naast de principes, vermeld in het eerste lid, de volgende werkingsprincipes die onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn:

1° op het niveau van het samenwerkingsverband geïntegreerd breed onthaal:

a) proactief werken: het samenwerkingsverband zet proactieve acties op, gebaseerd op beschikbare indicatoren, om kwetsbare personen op de hoogte te brengen van hun rechten en het hulpaanbod waarvan ze kunnen gebruikmaken;

b) outreachend handelen bij kwetsbare doelgroepen: het samenwerkingsverband zet methodieken in om moeilijk bereikbare en hulpbehoevende personen die niet gebruikmaken van het bestaande aanbod aan lokale sociale hulp- en dienstverlening, in hun leefwereld op te zoeken. De focus ligt op personen in maatschappelijk kwetsbare situaties die niet of ontoereikend bereikt worden door de lokale sociale hulp- en dienstverlening;

c) het samenwerkingsverband maakt duidelijke en transparante afspraken over de verdeling van taken en verantwoordelijkheden, waaronder de wijze waarop regie door het lokaal bestuur wordt gerealiseerd. De regie voldoet aan al de volgende voorwaarden:

1) een draagvlak creëren;

2) het proces faciliteren en de communicatie tussen de verschillende partners ondersteunen;

3) een synthese maken van de behoeften en verwachtingen en op basis daarvan de nodige beslissingen nemen;

4) de beslissingen verantwoorden aan alle partners binnen het samenwerkingsverband;

d) het samenwerkingsverband zet in op het delen van kennis, expertise en innovatieve praktijken tussen de betrokken kernactoren;

e) de betrokken kernactoren van het samenwerkingsverband voorzien in de nodige ruimte, tijd en middelen voor hun basiswerkers om het samenwerkingsverband geïntegreerd breed onthaal te realiseren en motiveren hun keuzes voor de in te zetten middelen om de functies en werkingsprincipes te realiseren;

f) de betrokken kernactoren van het samenwerkingsverband werken gezamenlijk aan competentieversterking op het vlak van:

1) responsief en transparant handelen;
2) outreachend werken;
3) proactief werken;
4) participatief werken;
5) aanklampend werken;
6) inzetten op de krachten van de gebruikers;
7) werken op maat van de gebruikers;
8) samenwerken in een samenwerkingsverband;
9) inzetten van een brede expertise;

2° op het niveau van de gebruiker:

a) proactief werken: de kernactoren voeren proactieve acties uit, gebaseerd op de beschikbare indicatoren, om het hulpaanbod en de rechten voor de kwetsbare gebruiker te realiseren;

b) outreachend handelen bij de gebruiker: de hulpverlener verplaatst zich in de leefwereld van de kwetsbare gebruiker en erkent de waarden en normen die daar gelden. Die actieve benadering is erop gericht het welzijn van de kwetsbare gebruiker te bevorderen;

c) generalistisch werken: een holistisch perspectief hanteren dat aandacht heeft voor de verschillende levensdomeinen en voor de verwevenheid van problematieken en de interactie tussen gebruikers en de bredere maatschappelijke omgeving;

d) inzetten op een positieve hulpverleningsrelatie: de hulpverlening en de relatie die met de gebruiker wordt uitgebouwd, worden gekenmerkt door kwaliteiten, zoals wederzijds respect, vertrouwen, betrokkenheid, empathie, aanvaarding en oprechtheid, en houden rekening met de waarden, normen en keuzevrijheid van de gebruiker;

e) krachtgericht werken: de mogelijkheden en hulpbronnen van gebruikers en hun directe omgeving worden verkend en benut met het oog op zelfregie, zonder daarbij de aanwezige problematieken en kwetsbaarheden te negeren. Daarbij wordt de nodige professionele ondersteuning geboden;

f) participatief werken: de gebruiker wordt structureel en op een volwaardige en gelijkwaardige manier betrokken bij het hulpverleningstraject. Mogelijke oplossingen vertrekken vanuit het perspectief van de gebruiker en verlopen onder zijn regie en met respect voor zijn keuzevrijheid;

g) aanklampend werken: ongevraagd hulp verlenen in uitzonderlijke omstandigheden en op basis van signalen uit de omgeving, die erop gericht is de gezondheids- en welzijnssituatie van de gebruiker te verbeteren. De hulpverlening beoogt specifieke gebruikers die hulp op een zorgwekkende manier mijden of van wie de omgeving dat doet, te motiveren om hulp en ondersteuning te aanvaarden;

h) de continuïteit van de lokale sociale hulp- en dienstverlening opvolgen.

Art. 6. §1. De kernactoren, die betrokken zijn bij het individuele onthaaltraject van een gebruiker, verwerken de volgende persoonsgegevens van de gebruiker,

voor zover de verwerking van deze gegevens strikt noodzakelijk is om de functies van het samenwerkingsverband geïntegreerd breed onthaal, vermeld in artikel 4, te realiseren:
1° de identificatie- en contactgegevens van de gebruiker;
2° de gegevens die noodzakelijk zijn om de rechten van de cliënt te verkennen en uit te voeren, onder meer de identificatie van het recht, de datum van de aanvraag, de datum en de aard van de beslissing;
3° de ondersteuningsvragen, doelstellingen en acties die de gebruiker formuleert op de verschillende levensdomeinen;
4° de relevante identificatie- en contactgegevens van de personen die betrokken zijn bij de hulp- en dienstverlening aan de gebruiker.

§2. De kernactoren verwerken de persoonsgegevens, vermeld in paragraaf 1, op grond van artikel 6, eerste lid, e), van de algemene verordening gegevensbescherming.

De verwerking van de persoonsgegevens, vermeld in paragraaf 1, kan ook de verwerking omvatten van de volgende bijzondere categorieën van persoonsgegevens vermeld in artikel 9, eerste lid, van de algemene verordening gegevensbescherming:
1° persoonsgegevens waaruit ras of etnische afkomst blijken;
2° persoonsgegevens waaruit politieke opvattingen blijken;
3° persoonsgegevens waaruit religieuze of levensbeschouwelijke overtuigingen blijken;
4° persoonsgegevens waaruit het lidmaatschap van een vakbond blijkt;
5° gegevens over gezondheid;
6° gegevens met betrekking tot iemands seksueel gedrag of seksuele gerichtheid.

In uitvoering van artikel 9, tweede lid, g) van de algemene verordening gegevensbescherming worden de verwerkingen, vermeld in het tweede lid, beschouwd als noodzakelijke verwerkingen om redenen van zwaarwegend algemeen belang.

§3. Elke kernactor is apart verantwoordelijk voor de verwerking van de persoonsgegevens. Indien er een gezamenlijke verwerking van persoonsgegevens door de kernactoren plaatsvindt in een gezamenlijk gebruikersdossier, hebben de kernactoren een gezamenlijke verwerkingsverantwoordelijkheid.

§4. Indien er een gezamenlijke verwerking van persoonsgegevens door de kernactoren plaatsvindt in een gezamenlijk gebruikersdossier, bedraagt de bewaartermijn van het gebruikersdossier 10 jaar. Deze termijn begint te lopen vanaf de datum van afsluiten van de hulpverlening in het gebruikersdossier. Na die termijn wordt het gebruikersdossier vernietigd.

§5. De kernactoren informeren de gebruikers over de gezamenlijke verwerking van de persoonsgegevens via een website en een brochure. Op de website en de brochure staan de contactgegevens vermeld waar gebruikers met vragen over de gezamenlijke verwerking van de persoonsgegevens terecht kunnen.

§6. Elke kernactor leeft de eigen verplichtingen inzake beveiliging van persoonsgegevens na. Indien er een gezamenlijke verwerking van persoonsgegevens plaatsvindt, neemt elke kernactor de volgende maatregelen in acht:
1° de beveiliging gebeurt op basis van een classificatie matrix die wordt opgesteld door de respectievelijke functionarissen voor gegevensbescherming van de kernactoren;

2° wat betreft de ontsluiting van deze gegevens, verloopt het toegangsbeheer via IDM/ACM waarbij enkel de authenticatiemethodes e-ID en itsme toegelaten zijn;
3° de functionaris voor gegevensbescherming is nauw betrokken bij deze verwerking en doet een periodieke controle op het gebruik van de toegangen.

§7. De cliënt bezit de rechten vermeld in artikel 12 tot en met 19 en in artikel 21 en 22 van de algemene verordening gegevensbescherming.

Iedere basiswerker informeert de cliënt op gepaste wijze over zijn rechten in het kader van de verwerking van persoonsgegevens overeenkomstig de toepasselijke regelgeving.

Hoofdstuk 4. Ondersteuning

Art. 7. De minister kan, binnen de perken van de begrotingskredieten, een subsidie verlenen voor projecten met een experimenteel of vernieuwend karakter die bijdragen aan de realisatie van de doelstellingen van het lokaal sociaal beleid. Voor de beoordeling van de subsidieaanvraag wint de minister het advies van het lokaal bestuur in, als het lokaal bestuur niet betrokken is bij de totstandkoming van de subsidieaanvraag.

Art. 8. De minister kan, binnen de perken van de begrotingskredieten, een subsidie verlenen aan de lokale besturen voor de uitvoering van de Vlaamse beleidsprioriteiten of aan initiatieven of organisaties die de lokale besturen bijstaan en ondersteunen bij de uitvoering van de Vlaamse beleidsprioriteiten.

Hoofdstuk 5. Slotbepalingen

Art. 9. De volgende regelgevende teksten treden in werking op 1 januari 2019:

1° het decreet van 9 februari 2018;
2° dit besluit.

Art. 10. De Vlaamse minister, bevoegd voor de bijstand aan personen, is belast met de uitvoering van dit besluit.

Brussel,

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Geert BOURGEOIS

De Vlaamse minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin,

Jo VANDEURZEN

Wijziging van het ontwerpbesluit na het advies nr. 74/2018 van Gegevensbeschermingsautoriteit van 5 september 2018

Het decreet van 9 februari 2018 betreffende het lokaal sociaal beleid bevat reeds verschillende bepalingen inzake de verwerking van persoonsgegevens die in de regelgeving dienen te worden opgenomen (artikel 11, §2). In dat artikel wordt er bovendien bepaalt dat de Vlaamse Regering de nadere regels bepaalt met betrekking tot de vorm waarin en de wijze waarop de persoonsgegevens worden verwerkt en uitgewisseld, alsook dat de Vlaamse Regering de categorieën van gegevens bepaalt die worden verwerkt en uitgewisseld. Het ontwerp van besluit geeft hieraan uitvoering in artikel 6. Dit artikel werd aangepast naar aanleiding van het advies van de Gegevensbeschermingsautoriteit (advies nr. 74/2018 van 5 september 2018):

- De verantwoordelijke voor de verwerking wordt aangeduid in artikel 6, §3;
- De opslagperiode wordt bepaald in artikel 6, §4;
- De types van gegevens die mogen verwerkt worden en de doeleinden waarvoor worden bepaald in artikel 6, §1. In navolging van het advies, werden ook de bijzondere categorieën van gegevens die mogen worden verwerkt duidelijk opgesomd in artikel 6, §2, tweede lid, waarbij wordt benadrukt dat deze verwerkingen, in uitvoering van artikel 9, tweede lid, g) van de algemene verordening gegevensbescherming, worden beschouwd als noodzakelijke verwerkingen om redenen van zwaarwegend algemeen belang. Persoonsgegevens waaruit ras of etnische afkomst blijken, politieke opvattingen blijken, religieuze of levensbeschouwelijke overtuigingen blijken, met betrekking tot iemands seksueel gedrag of gerichtheid kunnen gronden voor discriminatie vormen en bijgevolg oorzaken zijn waardoor personen hun rechten niet kunnen uitputten. Persoonsgegevens waaruit het lidmaatschap van een vakbond blijkt, zijn relevant in het kader van werkloosheidsuitkering. Tot slot krijgen de zorgraden (ontwerp eerstelijnsdecreet) belangrijke opdrachten in onder meer geïntegreerd breed onthaal. Voormelde gegevens zijn dan ook nodig om de functies van het geïntegreerd breed onthaal, zoals vermeld in artikel 4 van het ontwerpbesluit te realiseren.
- Het ontwerp werd aangevuld met verschillende waarborgen (artikel 6, §5) en beveiligingsmaatregelen (artikel 6, §6), naast degenen die reeds bepaald zijn in het decreet van 9 februari 2018 en in de wet van 30 juli 2018 betreffende de bescherming van natuurlijke personen met betrekking tot de verwerking van persoonsgegevens;
- Artikel 6, §7, werd aangevuld met de rechten vervat in de artikel 21 en 22 van de algemene verordening gegevensbescherming.

De kernactoren van het samenwerkingsverband geïntegreerd breed onthaal hebben wettelijk gezien reeds een onthaalopdracht en verwerken in dat kader reeds persoonsgegevens van cliënten. Hiervoor zijn zij gebonden aan de bepalingen die daaromtrent zijn vastgelegd in hun eigen sectorale regelgeving. Elke kernactor is dan ook apart verantwoordelijk voor de verwerking van de persoonsgegevens. Binnen het geïntegreerd breed onthaal werken zij samen om de vermelde functies en werkingsprincipes, verbonden aan het geïntegreerd breed onthaal te realiseren voor kwetsbare groepen. In sommige gevallen zal dit leiden tot het bijhouden van gezamenlijke dossiers voor cliënten en bijgevolg een gezamenlijke gegevensverwerking. De regeling die is opgenomen in het decreet van 9 februari 2018 en het voorliggend ontwerp van besluit, is van toepassing op de verwerking van de persoonsgegevens door de kernactoren wanneer deze de functies vervullen van het samenwerkingsverband geïntegreerd breed onthaal. Indien er een gezamenlijke verwerking van persoonsgegevens plaatsvindt, hebben de kernactoren een gezamenlijke verwerkingsverantwoordelijkheid en dienen zij de verplichtingen na te leven zoals bepaald in het ontwerpbesluit.